

Første påskedag, 3. rekke. Bergen domkirke 2016. JOH 20,1-10

PÅSKE TIL Å LE AV!

Det er påske, og det skal feires. Er det én dag i året som det virkelig skal feires, så er det i dag! Den dagen da det hendte det som vi drømte om, men ikke trodde kunne hende – det vidunderlige skjedde at døden er beseiret. Den måtte gi fra seg sitt bytte. Jesus kunne ikke holdes fast. Han lever!

Vi feirer med å synge: Påskemorgen og de flotte påskesalmene.

Skulle vi ikke også feire med å le? Det finnes en gammel kristen skikk som fortsatt lever noen steder i ulike former og som heter *påskelatteren*: På påskedagen eller 2. påskedag kommer folk sammen for å le. Ved hjelp av forskjellige påfunn og vittigheter er det om å gjøre å frembringe latteren. Det hører rett og slett med til påsken å le hjertelig, dypt og befriende.

Folket ler av døden og Satan, som er blitt snytt, fordi Guds sønn gikk under i lidelsen og døden, og så gikk det til helvete med ham, der hvor alt og alle er forlatt av Gud. Og der overvant han døden og Satan, og befridde oss fra helvetes makt. Skulle ikke det være noe å le av?

Skikken med påskelatteren går kanskje tilbake til en påskenattspreken av den berømte kirkefaderen, Johannes Chrysostomos omkring år 400. Han malte fram for menigheten hvordan Kristus, da han var oppstått, oppsøkte djevelen og lo ham like opp i ansiktet. Da lo menigheten også.

Hørte dere hva Paulus skrev om dette i Kolosserbrevet? «*Han kledde maktene og åndskreftene nakne og stilte dem fram til spott og spe da han viste seg som seierherre over dem på korset.*» Det er virkelig grunn til å le – en spottelatter over Djevelens nederlag, og en gledeslatter over seieren.

Skikken med påskelatter var blant annet utbredt i Bayern fra 1400-tallet og et par hundre år fremover. Der var det om å gjøre at presten på påskedag skulle få menigheten til å le under prekenen, ellers var det ikke riktig påske. Men det endte med at biskopene fikk satt en stopper for skikken, fordi prestenes vitser etter hvert ble platte og delvis også på kanten av det sømmelige.

Var det ikke det vi visste – at biskopene skal sørge for at gleden ikke tar overhånd i kirken?

Men plattheter på påskedag – og attpåtil i Domkirken – er vel uansett neppe noe å trakte etter. Derfor avstår jeg fra forsøket. Men lov meg at dere, når dere kommer hjem, gjør hva dere kan for å glede og more dere: Spis og drikk godt! Se en morsom film, eller les en vittig bok.

Det er en gave å virkelig kunne le, å gi seg over til latteren, eller snarere å bli tatt over av latteren. Den som ler slik, virkelig skoggerler, mister sine forsvarsverker og noen ganger mister man til og med kontrollen så tårene triller og latteren tar helt over styringen i kroppen. Er det noe som passer på påskedag må det vel være nettopp dette!

II

De første vitner til oppstandelsen lo nok de også, etter hvert. Men ikke med en gang. De var ikke kommet så langt. Det hele var for ubegripelig.

Men de løp i hvert fall. De var ivrige. Johannesevangeliet forteller at da Maria Magdalena så at graven var tom, løp hun og fant Peter og den andre disippelen, han som Jesus hadde kjær. De to unge mennene løper så om kapp tilbake – og den andre disippelen kommer først, og ser inn i graven, men blir stående utenfor.

Peter kommer etterpå og ser linklærne, og at tørklet som Jesus hadde hatt over hodet ligger sammenrullet for seg selv. Så går den andre disippelen inn og ser det samme som Peter. Og evangelisten skriver: «Han så og trodde».

Kanskje lo han også? For nå skjønnte han hva som hadde skjedd. Dette var ikke et gravrøveri, for ingen gravrøver ville ha tatt seg bryet med å legge klærne sammen igjen. Her hadde Jesus selv stått opp og redd opp etter seg.

«Fram til da hadde de ikke forstått det Skriften sier, at han måtte stå opp fra de døde.» Men nå var tiden inne til å tro. Og kanskje også til å le den første påskelatteren, oppstandelseslatteren.

III

Vi begynte gudstjenesten med ropet: «Kristus er oppstanden! – Ja, han er sannelig oppstanden»

Det er i utgangspunktet høyst usannsynlig. Hadde vi enda sagt at han var *gjenoppstått*, det ville være lettere å tro. Gjenoppstandelse er vi kjent med hver vår. Det som var dødt under

jorden våkner til liv, spirer og gror og kommer tilbake igjen slik som det var året før og året før der igjen, og slik det også vil komme igjen neste år.

En oppstandelse er noe annet. Det er noe helt nytt og helt unaturlig. På påskedag slås det en sprekk inn i tingenes og verdens orden, og lyset strømmer inn.

Alt er ikke som før. Jesus er tilbake, og nå som seierherre. Det Guds lam som ble ofret på langfredag er tilbake med seiersfanen, slik dere kan se det på forsiden av gudstjenestearket.

Lammet som bar verdens synd og ble slaktet, kommer ikke tilbake med synden slik at alt fortsetter som før, bare at vi nå kan få oss en lærepenge og skjerpe oss enda mer.

Nei – lammet har seiret og synden er sonet, og veien til Guds fremtid er åpen. Dørene til paradiset, som engang ble lukket bak Adam og Eva da vi gjorde opprør mot Gud, de står nå åpne igjen på vidt gap. Det er bare å gå inn. Og livet der tar aldri slutt. På den andre siden av graven venter det lyse sommerlandet, dit Jesus allerede har gått i forveien.

Mange kjenner og er glade i Olav H Hauges dikt om draumen. Jeg vil tro det knapt er noe annet dikt som så ofte er blitt lest både i radioen og på prekestolen:

*Det er den draumen me ber på
at noko vedunderleg skal skje,
at det må skje -
at tidi skal opna seg
at hjarta skal opna seg
at dører skal opna seg*

*at berget skal opna seg
at kjeldor skal springa -
at draumen skal opna seg,
at me ei morgonstund skal glida inn
på ein våg me ikkje har visst um.*

Dette er et dikt for første påskedag. For det vidunderlige har skjedd. Berget har åpnet seg. Graven er tom. Jesus har oppstått, og han vil ta oss med seg.

En dag skal det skje: «ein morgonstund skal me glida inn på ein våg me ikkje har visst um».

Det er tid for synge, det er tid for å le! Det er tid for å løpe og fortelle de andre!

IV

Påskens evangelium er dette: Jesus har oppstått, og det skal også vi. Ja, det *har* også vi. Vi har allerede fått del i Jesu oppstandelse, alle vi som er døpt til Jesus, tegnet med korsets merke, og tror på ham.

Hør igjen hva Paulus skriver i Kolosserbrevet: «For i dåpen ble dere begravet med ham, og i den ble dere også reist opp med ham, ved troen på Guds kraft, han som reiste Kristus opp fra de døde.»

Dåpsvannet er graven – derfor skulle vi gjerne opprettholdt skikken fra eldre tider der de små barna ble dukket helt ned i vannet, for å vise at de ble begravet med Kristus, for så å reises opp igjen.

Kanskje er det da som seg hør og bør at i den grad latteren har noe rom i vår gudstjeneste, så er det gjerne ved dåpen. Da skjer det ofte noe som kaller på smilet, og kanskje til og med på latteren.

Slik som det skjedde i en gudstjeneste der den kvinnelige presten skulle døpe et tvillingpar, en gutt og en jente, og der det var tydelig at han hadde tatt til seg adskillig mer næring enn søsteren. Presten døpte først jenta og løftet henne høyt og sa: «Her er Marit». Da det så var guttens tur, fikk hun knapt løftet ham opp i skulderhøyde, og med tydelig anstrengelse presset hun fram budskapet: «Og her er Mattias»

Kanskje var det noen som nå kjente i det minste et lite tilløp til påskelatteren?

V

Når vi i dag ønsker hverandre «God påske», så la oss i dag og alle dager være på leting etter påskesporene. For de er rundt oss hver dag.

Vi erfarer og opplever et gjenskin av oppstandelsens under når Kristus møter oss i dagligdagen og puster nytt mot til livet, når det uventede gode skjer, når vi blir tilgitt, når håpet gir mennesker nye krefter til å ta imot fremtiden som en gave og ikke som en trussel.

Så kan vi ta fatt på alt det som ligger foran oss, om det så gjelder klimakrise, finanskriser, eller alle de kriser våres egne liv er fulle av; i lyset av gjenskinnet fra oppstandelsen. Det er rundt oss hele tiden.

Den store ufattelige oppstandelsen fra de døde i evigheten kan vi rolig overlate til Gud. Den saken er for stor for oss. Det har vi ingen forstand på.

Men så mye vet vi at hvis påskegledens sprekker av lys inn i dette livet er begynnelsen, førstegrøden og forvarselet, på det som kommer; ja, da blir den store oppstandelsen og det evige liv glede, bare glede, glede og latter og lys over all forstand.

Og selv om vi ikke kan le påskelatter hele tiden, så skal oppstandelsens håp leve i oss, også som et stille smil selv i sorgen.

Så la oss feire gleden i dag og alle dager i lyset fra den tomme graven. Kanskje kan gleden også vokse seg til latter, til påskelatter? Ingen ting er mer kristelig på denne dagen enn å le.

Kristus er oppstanden! Ja, han er sannelig oppstanden!